

۱۴۴۱۶۲۱

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

شهرسازی و مدیریت بحران

دکتر ناصر اقبالی

دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
شابک
وضعیت فهرست نویسی
یادداشت

یادداشت

موضوع
موضوع
موضوع
موضوع
موضوع
موضوع
موضوع
موضوع
موضوع
موضوع

رده بندی کنگره

رده بندی دیوپی

شماره کتابشناسی ملی

نام کتاب:

ويستأجر

تاك

نویت چا

تیرا:

طرح جلد:

انتشارات ارباب قلم

تهران بزرگراه رسالت، خ همایی

(۱۶متری اول) فیش شانزدهم پ ۲

تلفن - ۰۹۱۲.۳۳۲۹۹۷

۲۲۳۲۶۸۱۰

E-mail:

9786008368199

شاہک

arbabghalampublish@gmail.com

arbabghalampublish

یخش انتشارات سوفیا و سوشیا

$$2632713. = .9126866575$$

فهرست مندرجات

فهرست مندرجات	۴
بخش: غارین	۱۴
فصل اول: دربرمفاهیم شهرسازی، برنامه ریزی شهری و مدیریت بحران	۱۶
مقدمه	۱۷
۱-۱- مفاهیم مرتبط با بحران	۲۰
بحران (Crisis)	۲۰
مدیریت بحران (Crisis Management)	۲۲
سانحه (Disaster)	۲۴
آمادگی (Preparedness)	۲۵
پیشگیری (Prevention)	۲۵
کاهش اثر (Mitigation)	۲۶
واکنش یا پاسخ (Response)	۲۶
بازسازی (Reconstruction)	۲۷
بازتوانی یا احیاء (Rehabilitation)	۲۷
بازیابی (Recovery)	۲۷
ارزیابی سانحه (Disaster Assessment)	۲۸
وضعیت اضطراری (Emergency)	۲۸
مخاطره (Hazard)	۲۹

شهرسازی و مدیریت بحران

۳۱	۱-۲- برنامه ریزی شهری
۳۶	الف- برنامه ریزی کاربری زمین
۳۹	جدول شماره ۱: اهداف کلان در برنامه ریزی کاربری اراضی شهری
۴۵	ب- طراحی شهری
۴۷	ج- معماری
۵۶	۱-۳- مدیریت شهری
۶۳	جدول شماره ۲: تعاریف مدیریت شهری
۶۸	الف) اهداف مدیریت شهری
۷۳	کادرنوشت شماره ۱: اهداف حکومت های محلی در سطح شهرها
۷۳	اهداف شهر واترلو کاد*
۷۳	اهداف ساختاری
۷۳	اهداف کارکردی
۷۵	ب) راهبردهای مدیریت شهری
۷۶	کادرنوشت شماره ۲: راهبردهای شهر مقدس مش*
۸۰	پ) وظایف مدیریت شهری
۸۵	کادرنوشت شماره ۳: وظایف کارکردی یک شهر نمونه *
۹۰	جدول شماره ۳: وظایف شهرداری ها بر اساس قانون سال ۱۳۳۲
۹۵	جدول شماره ۴ توزیع وظایف شهرداری
۹۶	۱-۵- نگاهی به حرکت های علمی در مدیریت بحران
۹۶	مطالعات و تجارب داخل کشور
۱۱۲	پژوهشهایی در بحران و امنیت تهران
۱۲۹	فصل دوم مبانی علمی مدیریت بحران
۱۳۰	۲-۱- مفهوم جامع بحران

بحران شهری	۱۳۱
۲-۲-انواع بحران به لحاظ منشاء و خاستگاه	۱۳۳
۲-۲-۱-مخاطرات و بحران‌های طبیعی	۱۳۴
۲-۲-۲-مخاطرات با منشاء انسانی	۱۳۴
۲-۳-انواع حوادث منجر به بحران	۱۳۶
نخست: حوادث طبیعی	۱۳۶
دوم: حوادث مربوط به فناوری	۱۳۸
سوم: حوادث سیاسی	۱۴۰
۲-۴-انواع بحران	۱۴۲
جدول شماره ۵: بحران‌های مهم در جهان	۱۴۵
جدول شماره ۶: تبیین حوادث براساس منشا بروز	۱۴۶
۲-۴-۱-بحران‌های ناشی از تلاطم طبیعی	۱۴۷
نخست: زمین لرزه	۱۴۸
دوم: ارتعاشات شدید زمین	۱۴۹
سوم: زمین لغزش‌های ناشی از زلزله	۱۵۰
چهارم: تراکم لرزه‌های	۱۵۰
پنجم: نشست ناحیه ایی	۱۵۱
ششم: سونامی	۱۵۱
هفتم: زمین لغزش	۱۵۳
عوامل ایجاد کننده زمین لغزش	۱۵۴
۲-۴-۲-بحران‌های ناشی از پدیده‌های سیاسی-اجتماعی-اقتصادی و امنیتی	۱۵۵
۲-۴-۳-بحران‌های ناشی از پدیده‌های زیست محیطی	۱۵۷
۲-۴-۴-بحران‌های ناشی از پدیده‌های فرهنگی	۱۵۷

شهرسازی و مدیریت بحران

- ۵-۴-۲- بحران های ترکیبی ۱۵۹
- ۶-۴-۲- بحران اجتماعی و امنیتی ۱۶۱
- ۱-۶-۴-۲- خاستگاه اجتماعی ناامنی ها و بحران ها ۱۶۴
- ۲-۶-۴-۲- خاستگاه بحران ها و ناآرامی های اجتماعی ۱۶۵
- ۵-۲- درجه بندی بحرانها ۱۶۷
- بحران درجه یک: ۱۶۷
- بحران درجه دو: ۱۶۸
- بحران درجه سه: ۱۶۹
- ۶-۲- مدیریت بحران ۱۷۱
- ۱-۶-۲- وظایف مدیریت بحران ۱۷۳
- نخست-شناسایی و ارزیابی بحران ۱۷۴
- شکل شماره ۱: مراحل و ترتیب فعالیت های ارزیابی بحران ۱۷۵
- دوم-برنامه ریزی اضطراری ۱۷۵
- سوم-برنامه ریزی اقتضایی در بحران های اجتماعی ۱۷۷
- چهارم-تصمیم گیری ۱۷۸
- پنجم-طراحی عملیات در مدیریت بحران ۱۷۸
- ششم-سازماندهی گروههای عملیاتی و بخشهای مدیریت بحران در حوادث ۱۸۱
- شکل شماره ۲: سازماندهی گروههای بحران ۱۸۲
- هفتم-هماهنگی ۱۸۳
- هشتم-نظارت و کنترل عملیات ۱۸۳
- ۲-۶-۲- مدیریت بحران اجتماعی و امنیتی ۱۸۴
- ۷-۲- چرخه مدیریت بحران ۱۸۶
- شکل شماره ۳: چرخه مدیریت سوانح بر پایه چرخه مدیریت بحران ۱۹۱

- شکل شماره ۴: مدیریت جامع بحران ۱۹۳
- ۱-۷-۲-وظایف و چرخه مدیریت بحران اجتماعی و امنیتی ۱۹۴
- شکل شماره ۵: مدیریت بحران با تأکید بر بحران اجتماعی و امنیتی ۱۹۵
- ۸-۲-رویکردها، دیدگاهها و نظریه ها در مدیریت بحران ۱۹۶
- ۱-۸-۲-رویکردهای مدیریت بحران ۱۹۶
- ۱-۱-۸-۲-رویکرد فن محور ۱۹۶
- ۲-۱-۸-۲-رویکرد گروههای اجتماعی ۱۹۷
- ۱-۱-۸-۲-۳-رویکرد موقعیتی ۱۹۸
- ۲-۱-۸-۲-۴-رویکرد مبتنی بر جوامع ۱۹۹
- جدول شماره ۶: شاخص های از ویژگیهای رویکردهای آسیب پذیری بلایا ۲۰۱
- ۱-۸-۲-۵-رویکرد تاریخی ۲۰۳
- ۱-۸-۲-۶-رویکرد جغرافیایی ۲۰۴
- ۱-۸-۲-۷-رویکرد مردم شناسی ۲۰۶
- ۱-۸-۲-۸-رویکرد ساختاری ۲۰۷
- ۱-۸-۲-۹-رویکرد اکولوژیکی ۲۰۹
- ۱-۸-۲-۱۰-رویکرد جامعه شناسی ۲۱۰
- ۱-۸-۲-۱۱-رویکرد توسعه پایدار ۲۱۱
- ۱-۸-۲-۱۲-رویکرد سیستمی ۲۱۳
- ۱-۸-۲-۱۳-رویکرد تصمیم گیری ۲۱۴
- ۸-۲-۲-دیدگاههای مدیریت بحران ۲۱۵
- ۸-۲-۱-۲-دیدگاههای کلان مدیریت بحران ۲۱۵
- دیدگاه سستی مدیریت بحران ۲۱۵
- دیدگاه نوین مدیریت بحران ۲۱۶

شهرسازی و مدیریت بحران

۲۱۹	۲-۲-۸-۲ دیدگاههای فعال و غیر فعال در مدیریت بحران
۲۲۰	۳-۸-۲ نظریه‌های مدیریت بحران
۲۲۰	۲-۳-۸-۲ نظریه تعادل در مدیریت بحران
۲۲۲	۲-۳-۸-۲ مدیریت بحران با استفاده از سیستم مدیریت شناور (جزیره ای)
۲۲۴	۳-۳-۸-۲ نظریه هماهنگی
۲۲۵	فصل سوم حساسیت مدیریت کلان شهر
۲۲۶	مقدمه
۲۲۸	۱-۳ مدیریت کلان شهرها و پایتخت‌ها
۲۲۸	۳-۱-۱-۱ کلان شهر و پایتخت‌ها
۲۳۱	۳-۱-۲ چالش‌های مدیریتی کلان شهرها و شهرهای بزرگ
۲۳۸	۳-۱-۳ دستیابی به پایداری در مدیریت کلان شهرها
۲۴۰	۳-۱-۴ راه حل‌های کالبدی-فضایی در مدیریت کلان شهرها
۲۴۱	۳-۱-۵ تکنیک‌ها و ابزارهای جدید فضایی در مدیریت کلان شهرها
۲۴۳	۳-۱-۶ لزوم تمرکز زدایی در مدیریت کلان شهرها
۲۴۴	۳-۲-۱ ایمنی و مدیریت بحران کلان شهر
۲۴۴	۳-۲-۱-۱ ایمنی و مدیریت بحران در کلان شهر تهران
۲۴۵	۳-۲-۲ پیشگیری و مدیریت بحران
۲۴۸	۳-۲-۳ مدیریت جامع بحران
۲۵۰	۳-۲-۴ مدیریت بحران در کشور
۲۵۰	۳-۲-۴-۱ شورای عالی مدیریت بحران کشور
۲۵۸	۳-۲-۵ سازمان مدیریت بحران شهر تهران
۲۶۰	۳-۲-۵-۱ برنامه های سازمان
۲۶۰	الف- توانمندسازی درون و برون سازمانی

- ب- توسعه ظرفیت ها ۲۶۱
- ج- مقاوم سازی ۲۶۱
- ۳-۲-۵-۲- تشکیلات و شرح وظایف ۲۶۲
- الف- نمودار سازمانی ۲۶۲
- شکل شماره ۶: نمودار سازمانی سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر ۲۶۲
- ب- شرح وظایف ۲۶۳
- ۳-۲-۵-۳- برخی فعالیت های عمده سازمان ۲۶۵
- فصل چهارم زمینه های بحران-زایی کلان-شهر ۲۶۹
- مقدمه ۲۷۰
- ۴-۱- جغرافیا و محیط کلان-شهر تهران ۲۷۲
- ۴-۱-۱- ویژگی های جغرافیایی (سیاسی، طبیعی و انسانی) ۲۷۴
- ۴-۱-۲- مهمترین کارکرد دواتها ۲۷۶
- ۴-۱-۳- جهانی شدن و متغیر ترایی در اقتصاد سیاسی ۲۷۸
- جهانی شدن، مفاهیم و مضامین ۲۷۸
- سیر تحول مقدمات جهانی شدن ۲۷۹
- جهانی شدن، ابعاد و تاثیرات آن ۲۸۱
- مقاومت در برابر جهانی شدن ۲۸۲
- منطقه گرایی و جهانی شدن ۲۸۳
- جایگاه کشورها در روند جهانی شدن ۲۸۴
- جهانی شدن اقتصاد و کلان-شهر تهران ۲۸۸
- ۴-۲-۱- مسایل کلان و آسیب پذیری شهر تهران ۲۹۱
- ۴-۲-۲- تهدیدات و آسیبهای متوجه شهر تهران (مناطق ۲۲ گانه) ۲۹۶
- جدول شماره ۸: پیش بینی خسارات در اثر فعالیت گسل هادر تهران ۲۹۹

شهرسازی و مدیریت بحران

- ۳-۴-ریشه های تهدیدات و بحران های احتمالی ۳۰۸
- آب و هوا ۳۰۸
- سیل ۳۰۹
- بررسی سیلاب های شهر تهران (محسنی، ۱۳۷۵) ۳۱۰
- تاریخچه سیل در تهران ۳۱۱
- پتانسیل های سیل خیز بودن شمال تهران ۳۱۵
- اتمام ظرفیت جغرافیایی ۳۱۶
- فقدان آب آشامیدنی مناسب ۳۱۷
- فقدان سیستم اضلاع شهری ۳۱۸
- تراکم بیش از حد در یک مکان جغرافیایی ۳۱۹
- نمودار شماره ۱ تراکم جمعیت در مناطق ۲۲ گانه شهر تهران ۳۲۲
- حمل و نقل و خدمات عمومی ۳۲۳
- مشکلات ناشی از مسکن ۳۲۳
- مشکلات آموزشی ۳۲۴
- حضور اتباع بیگانه در تهران ۳۲۵
- معضل بیکاری با نگاه امنیتی ۳۳۱
- وجود بافت فرسوده (واحدهای ناپایدار) بسیار ۳۳۳
- جدول شماره ۱۰ وضعیت شاخص های ناپایداری و نسبت بافت های فرسوده ۳۳۵
- شبکه گازرسانی ۳۳۶
- شبکه آبرسانی ۳۳۷
- مسئله ۳۳۸
- بحران های اقلیمی مانند وارونگی دما ۳۳۹
- آلودگی هوای شهر تهران ۳۴۱

- شکل شماره ۷: شهر، سیستمی با ورودی و خروجی..... ۳۴۳
- میزان انتشار آلاینده ها..... ۳۴۵
- جدول شماره ۱۱: میزان انتشار آلاینده و گازهای گلخانه ای هوای تهران..... ۳۴۶
- جدول شماره ۱۲: میزان انتشار آلاینده و گازهای گلخانه ای هوای تهران..... ۳۴۷
- بخش خانگی، تجاری و عمومی..... ۳۴۹
- بخش صنعت..... ۳۵۰
- بخش حمل و نقل..... ۳۵۱
- بخش نیروگاه ها..... ۳۵۲
- انتشار کربن..... ۳۵۳
- ۴-۴-۴-۱: بررس رضه - مناطق از نظر شاخص های مختلف..... ۳۵۴
- ۴-۴-۴-۱: نرخ بیماری..... ۳۵۴
- نقشه شماره ۱: نرخ بیماری در مناطق ۲۲ گانه شهر تهران..... ۳۵۶
- ۴-۴-۲: بافت فرسوده و سکونت مهاجران..... ۳۵۷
- نقشه شماره ۲: بافت فرسوده و سکونت مهاجران در تهران (۱۳۸۵)..... ۳۵۸
- ۴-۴-۳: تراکم خانوار در واحد مسکونی، ساکنان واحد و تعداد اتاق..... ۳۵۹
- نمودار شماره ۲: تراکم خانوار در واحد مسکونی..... ۳۶۱
- نقشه شماره ۳: تراکم خانوار در واحد مسکونی..... ۳۶۲
- نقشه شماره ۴: میانگین مساحت مسکن..... ۳۶۳
- نقشه شماره ۵: خانوارهای دارای یک اتاق..... ۳۶۴
- نقشه شماره ۶: خانوارهای دارای شش اتاق و بیشتر..... ۳۶۵
- ۴-۴-۴: برخورداری از خدمات تفریحی و ورزشی..... ۳۶۶
- نقشه شماره ۷: برخورداری از خدمات تفریحی و ورزشی..... ۳۶۷
- ۴-۴-۵: دسترسی به خدمات فرهنگی..... ۳۶۷

شهرسازی و مدیریت بحران

نقشه شماره ۸: دسترسی به خدمات فرهنگی.....	۳۷۰
۴-۴-۶- دسترسی به خدمات و تسهیلات شهری.....	۳۷۱
نقشه شماره ۹: دسترسی به خدمات و تسهیلات شهری.....	۳۷۲
۴-۴-۷- کیفیت قلمرو اجتماعی.....	۳۷۳
نقشه شماره ۱۰: کیفیت قلمرو اجتماعی.....	۳۷۴
۴-۴-۸- کیفیت هوا.....	۳۷۵
نقشه شماره ۱۱: کیفیت آلودگی هوای شهر تهران.....	۳۷۵
فصل پنجم فرجام: سخن.....	۳۷۶
مقدمه.....	۳۷۷
۵-۱- جمع بندی روش و حواصت تهران، پیدایش بحران و زمینه های ناپایداری.....	۳۷۸
۵-۱-۱- شاخصهای محیطی.....	۳۷۸
۵-۱-۲- شاخصهای اقتصادی.....	۳۸۱
۵-۱-۳- شاخصهای اجتماعی و فرهنگی.....	۳۸۴
۵-۲- راهکارهای مدیریت بحران از نظر شهرسازی و برنامه ریزی شهری.....	۳۸۹
منابع مورد استفاده.....	۳۹۵
منابع فارسی.....	۳۹۶
منابع لاتین.....	۴۱۲

سخن آغازین

مدیریت بحران‌های شهری، شامل اقداماتی پیرامون زمین و بعد از بحران است. با توجه به این که پیشگیری بهتر از درمان است، شهرسازی و برنامه‌ریزی با رعایت تناسب و عدالت در شهر، می‌تواند زمینه بروز بحران‌های مختلف را از بین برده و از بسیاری از اتفاقات ناگوار پیشگیری نماید. این پیشگیری هم شامل اتفاقات منجر به بحران‌های طبیعی است و هم اقتصادی، اجتماعی و انسانی.

شهرسازی و مدیریت بحران

برای نمونه:

✓ استحکام در بافت و واحدهای شهری و

نوسازی بافت فرسوده می تواند از مرگ و میرهای ناشی از زلزله به طور چشمگیری بکاهد.

✓ دسترسی متعادل به خدمات و تسهیلات شهری

می تواند مانع شعله ور شدن نارشایتی های اجتماعی و شکل گیری بحران های اجتماعی و امنیتی شود.

توزیع عادلانه فرصت های اقتصادی و

برخورداری مسکن، می تواند از بروز ناآرامی های

اجتماعی کم درآمد و فقرای شهری پیشگیری کند.

نظر به این که برنامه ریزی شهری و شهرسازی از چنین اهمیت

بالایی برخوردار است، این کتاب تلاش دارد تا ریشه های بحران های

کلان شهر مهم کشور را شناسایی و از دریچه پیشگیری شهرسازانه به

این موضوع بنگرد.

ناصر اقبالی

تهران ۱۳۹۳